Zeszyty Naukowe Uczelnianej Rady Doktorantów
Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego
Nr 1 (1/2013)

Michał Sobczak

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

BYDGOSKI DIALOG O KULTURZE

W dniach 23-25 września w Sali konferencyjnej „Zawisza" w Bydgoszczy odbyła się konferencja językoznawcza. Spotkanie, zorganizowane przez Katedrę Badań nad Słowiańsko-Bałtyckimi Kontaktami Językowymi, Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego oraz Katedrę Metodyki Wykładania Dyscyplin Filologicznych Taurydzkiego Uniwersytetu Narodowego w Symferopolu, zgromadziło badaczy z Polski oraz Ukrainy. Obrady toczyły się pod hasłem: „Dialog kultur. Języki wschodniosłowiańskie w kontakcie z polszczyzną i innymi językami europejskimi".

Patronat nad konferencją objęli JM Rektor bydgoskiej uczelni – prof. Janusz Ostoja-Zagórski oraz Prezydent Bydgoszczy Rafał Bruski. Ponieważ z ważnych powodów obaj nie mogli być obecni na uroczystym otwarciu, reprezentowali ich odpowiednio prorektor ds. Dydaktycznych – prof. Roman Leppert oraz kierownik Referatu Organizacji i Oświaty Urzędu Miasta w Bydgoszczy – Magdalena Buschmann. Oboje zgodnie podkreślili wartość naukowej dyskusji na temat kultury w wielu jej aspektach, życząc wszystkim zebranym owocnych obrad.

Zanim jednak zostały wygłoszone pierwsze referaty, głos zabrały prof. Jolanta Madelska-Guz, dyrektor Instytutu Neofilologii i Lingwistyki Stosowanej UKW oraz prof. Elena Titarienko z Uniwersytetu w Symferopolu, przedstawiając pokrótce macierzyste uczelnie, oraz charakteryzując główne nurty badań podejmowanych ostatnio w ich jednostkach.

Pierwszego dnia obradowano w trzech sekcjach tematycznych. Pod przewodnictwem prof. Haliny Bartwickiej z UKW w Bydgoszczy analizowano problemy językoznawstwa konfrontatywnego. Luiza Pietrowa (Odessa) wygłosiła referat na temat opozycji binarnych w strukturze czasownika, odwołując się do przykładów zaczerpniętych z języka ukraińskiego i polskiego. Elena Titarienko zwróciła uwagę na fazową paradygmatyczność czasownika w językach słowiańskich. Elena Acziłowa z Symferopola porównała wybrany materiał

leksykalny wyekscerpowany z ukraińskiej, angielskiej i rosyjskiej wersji przygód Harry' ego Pottera pt. „Kamień filozoficzny".

Po przerwie obrady w tej sekcji zakończyły wystąpienia Ludmiły Jakowienko z Odessy i Olgi Kolesnikowej z Symferopola. Pierwsza referentka mówiła o komponentach czasownikowych w ukraińskich, rosyjskich i polskich związkach frazeologicznych o semantyce początku i końca, badaczka z Krymu zaś porównała rosyjskie i niemieckie frazeologizmy, które wywierają wpływ psychologiczny na człowieka.

Druga sekcja poświęcona była zagadnieniom onomastyki. Przewodniczenie tej części konferencji organizatorzy powierzyli prof. Ludmile Jakowienko. Referaty wygłosili językoznawcy z ośrodka bydgoskiego: Teresa Pluskota omówiła wyniki badań dwuczłonowych imion słowiańskich w nazwach miejscowych Ukrainy i pogranicza ukraińsko-polskiego w XIX wieku, zaczerpniętych z *Atlasu historycznego ziem ruskich Rzeczypospolitej* opracowanego przez A. Jabłonowskiego, Henryk Duszyński analizował nazwiska członków Parafii św. Mikołaja we Włocławku z lat 1906-1910, a Piotr Tomasik konfrontował polskie i rosyjskie nazwy stacji kolejowych.

Popołudniowe wystąpienia dotyczyły problematyki radzieckich wersji języków narodowych (moderator - prof. Elena Titarienko). Tu także wyniki swoich badań prezentowali naukowcy z grodu nad Brdą. Tamara Graczykowska, na podstawie wydawanego w ZSRR w dwudziestoleciu międzywojennym tygodnika „Trybuna Radziecka", opisała występujące w tym periodyku rusycyzmy leksykalne. Jolanta Mędelska przedstawiła nowy projekt badawczy na temat sowietyzacji języka Niemców Nadwołżańskich. Maria Jankowiak-Rutkowska szczegółowo zreferowała sposoby indoktrynacji dzieci Niemców Powołża, które stosowali autorzy porewolucyjnych elementarzy. Michał Sobczak skupił się na problemach przekładania skrótowców w rosyjsko-niemieckim słowniku pióra A. Nesslera.

Nazajutrz sesji przedpołudniowej przewodniczyła prof. Luiza Pietrowa. Otworzyła dyskurs poświęcony wzajemnym wpływom językowym. Swietłana Sokołowa z Kijowa zainteresowała zebranych tekstem na temat asymetrii semantycznej w językach pokrewnych ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska interferencji. Lingwistka z Torunia, Dorota Paśko-Koneczniak, skupiła się na wpływie języka polskiego na idiomatykę staroobrzędowców mieszkających na Suwalszczyźnie. Michał Głuszkowski, pochodzący także z grodu Kopernika, na przykładzie języka dzieci i młodzieży z Polskiego Centrum Kulturalnego w Stryju na Ukrainie omówił istotny aspekt wpływu postawy wobec języka na charakter kontaktu językowego. Oksana Danilewska (Kijów) przybliżyła problem rosyjskich wpływów w tekstach literackich dla dzieci ukraińskich, koncentrując się na socjologiczno-kulturowym

ujęciu tej kwestii. Po krótkiej przerwie w tej sekcji wygłoszono jeszcze dwa referaty, a mianowicie Eleny Rudej ze stolicy Ukrainy o leksykalno-semantycznej interferencji języka rosyjskiego i ukraińskiego oraz Joanny Joachimiak-Prażanowskiej z Bydgoszczy o pożyczkach rosyjskich w „Tygodniku Ilustrowanym" z 1919 roku.

Prof. Elena Pczelincewa przewodniczyła obradom dotyczącym metodyki nauczania języków obcych. Głos zabrały dwie badaczki z Symferopola – Galina Bogdanowicz, która mówiła o komunikacji interkulturowej na podstawie ukraińsko-polskiego słownika tematycznego, a także Natalia Sołodownikowa, która przedstawiła metody interaktywne i wykorzystanie zasobów internetowych w nauczaniu języków obcych.

Ostatnią pozycję konferencji stanowiła debata na temat szeroko rozumianej problematyki języka i kultury. Odbyła się pod przewodnictwem prof. Swietłany Sokołowej. Halina Bartwicka z UKW omówiła mentalność polską i rosyjską w kontekście pola lingwistyczno-kulturalnego. Galina Jarocka (Odessa) przedstawiła konceptualizację bogactwa i biedy w rosyjskiej literaturze. Następnie wspólny referat, traktujący o strategiach komunikacyjnych street artu w Rosji, na Łotwie i Litwie, wygłosili Zofia Sawaniewska-Mochowa i Włodzimierz Moch (Bydgoszcz). Obrady w sekcji zakończyło wystąpienie Tatiany Jaszczenko z Symferopola (mowa była o przedstawieniu Horusa w „Sonetach Krymskich" Adama Mickiewicza), poprzedzone prezentacją projektu badawczego na temat języka jako świadectwa globalizacji, którego autorką jest Natalia Ziemlanaja (UKW).

Poniedziałkowe obrady zakończył uroczysty bankiet, kiedy to goście z Ukrainy wielokrotnie, zgodnie z ich narodową tradycją, wznosili toast i składali podziękowania za – jak podkreślali - doskonałą organizację konferencji i owocne obrady. W nieoficjalnych rozmowach nawiązano wiele kontaktów – nie tylko tych naukowych, i już wiadomo, że we wrześniu 2013 r. większość badaczy spotka się tym razem w Symferopolu na obradach drugiej konferencji pod nazwą „Dialog Kultur". Jolanta Mędelska i Elena Titarienko wyraziły nadzieję, że te wrześniowe spotkania językoznawców na stałe wpiszą się do kalendarza międzynarodowych konferencji i będą się cyklicznie odbywać na przemian w Polsce i na Ukrainie.

Trzeba jeszcze dodać, że miła niespodzianka czekała na ukraińskich gości we wtorkowe przedpołudnie. Dzięki współpracy Komitetu Organizacyjnego z bydgoskim magistratem, wzięli udział w pieszej wycieczce po mieście, prowadzonej przez przewodniczkę, która w stroju historycznym snuła barwną opowieść o najważniejszych zabytkach Bydgoszczy.